

dat de wesp het nestje ophing ergens aan de achterzijde van de doornenkroon. Daar uitbreiding van de raten van binnenuit geschiedt en de bouw van het omhulsel deze uitbreiding op de voet volgt aan de buitenzijde en waar uitbreiding van de raten naar beneden onoverkomelijke belemmering ontmoette, is het nest tenslotte naar boven uitgebreid en naar de zijde van de minste weerstand d.i. naar rechts. Daardoor is het geslacht vrijgebleven. De foto met het gehavende nest toont rechts onder de laatste raat, die bij eventuele uitbreiding naar rechts een nog verdere vergroting van het nest tengevolge zou hebben gehad.

De hulsstrepen op de armen van Christus wijzen bovendien op abnormale verhoudingen in de aantallen hulselbouwers en cellenbouwers, waardoor de hulselbouwende wespen hun bouwdrang willekeurig uitleven. Ook hierover hoop ik later uitvoerig in de Levende Natuur te schrijven.

Mededelingen van de Commissie inzake wetenschappelijk
Onderzoek van de Sint-Pietersberg, No 4.

WANTSSEN, CICADEN EN BLADVLOOIEN, VERZAMELD IN 1949.

door

Dr. H. C. BLÖTE

Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden.

Onder de insecten, die gedurende de drie in 1949 door het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie ondernomen excursies op de Sint-Pietersberg werden verzameld, waren zeer vele Hemiptera, wantsen, cicaden, bladvlooiën, bladluizen enz. De bladluizen zijn door de Heer D. Hille Ris Lambers in studie genomen; over de wantsen, cicaden en bladvlooiën ga ik U hiermede een eerste, voorlopige mededeling doen.

Het onderzoek is n.l. nog niet afgesloten. Wilen wij een werkelijk inzicht in de samenstelling der fauna van de Sint-Pietersberg hebben, dan moet er nog meer verzameld worden. Te veel soorten en variëteiten toch zijn in onze vangsten nog slechts door een enkel exemplaar vertegenwoordigd, en daaruit blijkt, dat de kans bestaat op een nog vrij groot aantal soorten, die wij nog niet verzamelden, afgezien van de eruit blijkende onvolledigheid van onze gegevens over de verspreiding van die soorten over verschillende terreinen op de berg.

Het heeft dan ook nog geen zin een volledige lijst te publiceren van het verzamelde materiaal. Ik wil hier slechts mededelen dat er 129 soorten wantsen, 92 soorten cicaden en 9 soorten bladvlooiën werden verzameld.

Wat echter nu reeds wel van belang is te vermelden, zijn de uit de algemeen faunistisch oogpunt interessante vondsten. Veel werd verzameld, dat tot nu toe niet of slechts zelden in Nederland was waargenomen, en bij de zeldzame soorten waren er verscheidene, die nog niet uit Limburg bekend waren.

Wanneer ik zou vermelden, dat wij 1 wants, 9 cicaden en 1 bladvlo verzamelden, die nieuw voor de Nederlandse fauna zijn, dan is dat, voorzover de cicaden betreft, geflatteerd. Wel worden deze dieren hiermede voor het eerst uit Nederland vermeld, doch *Deltocephalus linei* Fieb. vingen wij verleden jaar (September 1948) op onze excursie bij Vlodrop-Station. Het onderscheiden van sommige *Typhlocybinae* is voorts pas goed mogelijk gemaakt door de bewerking dezer groep in de „Faune de France”, door H. Ribaut. *Chlorita decipiens* Paoli, *Eupteryx collina* Fl. en *Typhlocyba australis* Frogg. zouden ook nog wel uit vroeger verzameld materiaal kunnen te voorschijn komen, wanneer alles nog eens aan de hand van Ribaut's bewerking werd herzien.

Ondanks dat alles is het faunistisch resultaat van onze cicadenvangst toch nog heel belangrijk, daar zij 5 onbetwistbaar nieuwe soorten voor Nederland bevatte en ons bovendien weer inlands materiaal verschaft van *Thammotettix fenestratus* H.-S., waarvan het voorkomen in Nederland bevestiging behoeft. De vangst van *Deltocephalus argus* Marsh. was tevens van belang voor de rehabilitatie van deze soort.

Behalve de interessante soorten die wel op de Sint-Pietersberg voorkomen, zal ook nog van belang blijken welke overigens verbreide soorten er ontbreken. Nu reeds misten wij verscheidene gewone soorten, doch eerst na volbrachte inventarisatie zal zijn na te gaan in hoeverre dit te verklaren is.

Bij de beoordeling van de verspreiding in Nederland van de wantsen in onderstaande lijst vermeld, is in hoofdzaak gebruik gemaakt van de „Naamlijst der in Nederland en omliggend Gebied waargenomen Wantsen (Hemiptera-Heteroptera)” in het „Tijdschrift voor Entomologie” 75 (1932) met de 5 vervolgen (1e: „En-

tomologische Berichten" No 198; 2e: „Entomologische Berichten" No 210; 3e: „Tijdschrift voor Entomologie" 83; 4e: „Entomologische Berichten" No 253 en 5e: „Tijdschrift voor Entomologie" 89), alles van de hand van A. Reclaire.

Wantsen (Heteroptera).

Anthocoris pilosus Jak. Deze soort was tot nu toe slechts van vier vindplaatsen, allen in Zuid-Limburg, bekend. Wij verzamelden 10 exemplaren, over de gehele berg verspreid.

Anthocoris sarothamni Dougl. & Sc. Tot nu toe bekend van Hilversum, Bemelen en Vlodrop. Op 22 September werden 2 exemplaren geklopt uit brem, achter de Franse Batterij.

Anthocoris minki Dohrn, die eerst in 1932 als inlands werd vermeld, doch later bleek vooral in Limburg tamelijk verbreid te zijn, werd ook in 11 exemplaren op verschillende plaatsen op de Sint-Pietersberg.

Plagiognathus albipennis Fall. Deze soort is op de Sint-Pietersberg algemeen op *Artemisia*. Ook de variëteiten *albella* Stich. en *beckeri* Stich. werden in aantal aangetroffen (nog niet als inlands vermeld). De licht gekleurde exemplaren waren vrijwel allen wijfjes.

Halticus luteicollis Panz. var. *propinquus* H.-S. Deze soort, die uitsluitend in de genoemde variëteit, slechts van 3 vindplaatsen, allen in Zuid-Limburg, bekend was (Valkenburg, Bemelen en Schin op Geulle), werd ook in een exemplaar op de Sint-Pietersberg verzameld, nabij de Belgische grens, 14 Juli.

Orthotylus tenellus Fall. Deze zeldzame soort werd in 3 exemplaren verzameld nabij de Belgische grens op de Sint-Pietersberg, benevens 2 exemplaren in het Cannerbos.

Heterocordylus tumidicornis H.-S. Deze soort, die in Nederland slechts bij Eys werd verzameld, werd in 3 exemplaren op verschillende plaatsen op de Sint-Pietersberg aangetroffen.

Dicyphus annulatus Wolff. Deze soort. vermeld van Walcheren, Voerendaal en Schin op Geulle, werd in een exemplaar op stalkruid aangetroffen, bij Fort Sint Pieter, op 19 September.

Acetopis carinata H.-S. Van deze vrij zeldzame soort, die nog niet uit het Zuid-Limburgse krijtgebied vermeld was, werden 2 exempla-

ren op de Sint-Pietersberg verzameld (Oosthelling en Wijngaard, Juli).

Megaloceraea linearis Fuessl. is op de Sint-Pietersberg algemeen in Juli, evenals in het Cannerbos.

Capsus ater L. var. *nigripes* Strobl. Deze variëteit, die tot nog toe slechts van de Hollandse Rading bekend was, werd in Juli aangetroffen langs de Kleine Pruisweg en nabij de Belgische grens.

Liocoris tripustulatus F. Behalve de forma typica en de var. *quadrimaculatus* Stich. komen ook de variëteiten *mutatus* Stich. en *bimaculatus* Stich. op de Sint-Pietersberg voor.

Lygus pratensis L. werd in 5 exemplaren, over de westelijke helft van de Sint-Pietersberg verspreid, verzameld; de var. *punctatus* Zett. eveneens in 3 exemplaren, allen in September.

Adelphocoris lineolatus Goeze is met de var. *binotatus* Hahn algemeen op de Sint-Pietersberg, vooral in het westen, Juli en September.

Adelphocoris seticornis F. is in het Zuidwestelijk deel van de berg gewoon, van de var. *pallidipennis* Reut. (faun. nov. var.) verzamelden wij 1 exemplaar in het Encibos, Juli; van de var. *plagiifer* Reut. 12 exemplaren op verschillende plaatsen in het westelijk deel.

Nabis fesus L. en *Nabis rugosus* L. werden beiden in aantal verzameld; *Nabis fesus* ook vaak brachyppter. Eigenaardig is, dat *Nabis fesus* zich bijna geheel tot het westelijk deel van de berg bepaalt en dat *Nabis rugosus* slechts ten Oosten van de Oude Luikerweg werd waargenomen.

Nysius senecionis Schill. Deze zeldzame soort werd in 14 exemplaren op *Senecio* aangetroffen, boven de oosthelling bij het stort van de E.N.C.I. in September. Voorts een exemplaar langs de oostzijde van het Encibos.

Nysius ericae Schill. Deze, alleen van Hilversum vermelde soort werd in een exemplaar aan de oosthelling, nabij de Belgische grens, op 21 September gevangen.

Stictopleurus punctatonevrosus Goeze. Faun. nov. spec. Van het genus *Stictopleurus* worden in Reclaire's naamlijst van Nederlandse wantsen nog geen inlandse vertegenwoordigers vermeld. Op een verleden jaar (September 1948) in de omgeving van Vlodrop gehouden verzameltocht werden 4 exemplaren van *Stictopleurus abutilon* Rossi buitgemaakt (Herkenbosch, Sint-Odiliënberg en Beesel).

Het was dan ook een verrassing dat op de Sint-Pietersberg *Stictopleurus punctatorvosus* niet zeldzaam was; wij verzamelden 11 exemplaren langs en bij de oosthelling en 7 in en om het Encibos, en verscheidene zijn ons nog door hun vlugheid — ze vlogen bij zonnig weer heel vlug op — ontkomen. Alle vangsten geschieden tussen 17 en 21 September.

Cicaden

(Homoptera — Cicadariae).

Cixius bifasciatus Schrk. Van deze, uit Nederland nog niet bekende soort werden op 7 Mei 2 exemplaren verzameld aan de oosthelling nabij de Encifabriek.

Stenocranus minutus F. Deze, over het algemeen zeldzame soort is op de Sint-Pietersberg en met name in het Encibos niet zeldzaam in September.

Cicadula sexnotata Fall. Van deze soort kwam ook de var. *binotata* Rey, die nog niet uit Nederland vermeld is, op verschillende plaatsen op de Sint Pietersberg voor.

Thamnotettix fenestratus H.-S. Deze soort was in Nederland slechts uit de omgeving van 's-Gravenhage bekend; zij werd door G. A. Six vermeld van de „Meerdervoortsche duinen” (Verslag van de 30e Zomervergadering der Nederlandsche Entomologische Vereeniging gehouden te Amsterdam op 24 Julij 1875). Het bedoelde exemplaar is waarschijnlijk verloren gegaan. De soort komt plaatselijk in aantal op de Sint-Pietersberg voor; wij verzamelden 20 exemplaren in de mergelgroeve bij de Franse Batterij, in September. Voorts nog een in het Encibos (Juli) en 2 tussen grenspalen 52 en 53. (September).

Thamnotettix octopunctatus Schrk. Deze soort is nieuw voor de Nederlandse fauna; wij verzamelden een exemplaar op de Sint-Pietersberg langs de grens en een nabij kasteel Neercanne, beiden in Juli.

Thamnotettix vitripennis Flor is niet zeldzaam op de Sint-Pietersberg, wij verzamelden 10 exemplaren op verschillende plaatsen, in Juli en September. Tot nu toe was de soort in Nederland slechts van enkele plaatsen op de Veluwe bekend.

Allygus commutatus Scott was tot nu toe slechts in weinig exemplaren op de Veluwe waargenomen. In het Cannerbos is de soort niet

zeldzaam, wij vingen er ook 3 op de Sint-Pietersberg (2 langs de grens en een in het Encibos) in Juli en September.

Deltocephalus argus Marsh. Deze fraaie soort, die uit Nederland nog niet bekend was, is stellig geen variëteit van *Deltocephalus striatus* L.; de bouw der genitalen is geheel anders, zoals trouwens o.a. door Melichar (Cicadinen von Mittel-Europa) juist is beschreven. Het is dan ook waarschijnlijk dat Haupt, toen hij *Deltocephalus argus* Marsh. als een vorm van *Deltocephalus striatus* L. beschreef (Konowia III, p. 288—289) een andere soort onder ogen heeft gehad, die toevallig in tekening veel op *Deltocephalus argus* geleek. Wij verzamelden van deze soort 2 exemplaren in het Zuidwesten van de Sint-Pietersberg, nabij de Belgische grens, op 20 September.

Deltocephalus multinotatus Boh. Op de westelijke helft van de Sint-Pietersberg is deze soort niet zeldzaam; er werden 19 exemplaren in Juli en September buitgemaakt. Tevoren was de soort slechts in enkele exemplaren in Schin op Geulle en Swalmen gevangen.

Deltocephalus linnei Fieb. Op onze verzamelexcursie in 1948 werd het eerste inlandse exemplaar dezer soort nabij Vlodrop-Station gevangen. Op de Sint Pietersberg is de soort echter niet zeldzaam; wij verzamelden 23 exemplaren op verschillende plaatsen, merendeels in September, slechts één reeds in Juli.

Deltocephalus biermani Blöte, bekend van Arnhem, Vlodrop-Station en Swalmen, komt ook op de Sint-Pietersberg voor; wij vonden 4 exemplaren tussen grenspalen 57 en 58 en een aan de oostzijde van het Encibos, allen in September.

Deltocephalus ocellaris Fall. is op sommige plaatsen, vooral aan de westzijde van de Sint-Pietersberg algemeen.

Aphrodes bicinctus Schrk. Van deze soort werden de uit Nederland nog niet vermelde variëteiten *obscuris* Curt. (10 exemplaren van verschillende plaatsen) en *fasciatus* Curt. (een exemplaar langs de oostzijde van het Encibos) aangetroffen.

Aphrodes albifrons L. var. *albiger* Germ., die nog niet uit Nederland vermeld was, werd in een exemplaar in Juli in de Wijngaard gevangen.

Alebra wahlbergi Boh., Faun. nov. spec., werd in 6 exemplaren in Juli langs de Belgische grens gevangen. Ook in het Cannerbos werd een exemplaar verzameld.

Chlorita decipiens Paoli, Faun. nov. spec., is op de Sint-Pietersberg niet zeldzaam; er werden 42 exemplaren op verschillende plaatsen verzameld, o.m. van aardappelen.

Eupteryx collina Fl., Faun. nov. spec., werd in een exemplaar in Juli in het Cannerbos aangetroffen.

Typhlocyba australis Frogg., Faun. nov. spec. Deze soort werd gevangen bij Fort Sint Pieter (1 exemplaar) en in het Cannerbos (2 exemplaren), allen in Juli.

Typhlocyba bidentata Edw. werd in de omgeving van Caestert in een exemplaar in September verzameld, dus op Belgisch territorium.

Oncopsis scutallaris Fieb. Deze soort, die niet uit Nederland, doch evenmin uit het aangrenzend gebied bekend is — de meest nabijzijnde vindplaats is Zuid Fankrijk — werd in 7 exemplaren op de Sint-Pietersberg en 2 exemplaren in het Cannerbos verzameld, in Juli en September.

Macropsis fuscinervis Boh. Van deze zeldzame soort, die tot nog toe in Nederland slechts bij Loosduinen waargenomen was, werd een exemplaar bij de grens aan de zuidwestzijde gevangen, een aan de Mergelweg bij grens-paal 63 en een in het Cannerbos; Juli en September.

Macropsis glandacea Fieb. Tot nu toe slechts van de Veluwe in enkele exemplaren bekend. Wij vingen een exemplaar in Juli in het Encibos.

Bladvlooien (Psyllides).

Aphalara artemesia Foerst., Faun. nov. spec. Wij verzamelden een exemplaar aan de oosthelling, nabij de Belgische grens, en 2 aan de Kleine Pruisweg, allen in Juli.

CHONOCEPHALUS ELONGATUS n. sp. (Diptera, Phoridae)

Mit 3 Abbildungen
von

H. SCHMITZ S.J.

Von Herrn Professor Edward L. Kessel in Californien, San Francisco University, bekam ich Sept. 1949 neun ♀♀ einer *Chonocephalus*-Art, die von F. S. Ross 16. Mai

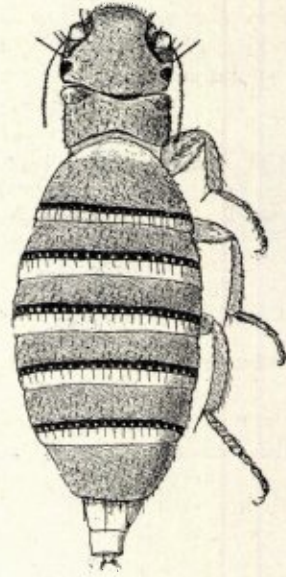

Abb. 1. *Chonocephalus elongatus* n. sp. ♀

1944 bei Finschhafen in Neu-Guinea „under bark near termite nest“ gefunden waren. Obwohl es termitophile *Chonocephalus* gibt, ist es vorläufig ganz ungewiss, ob die vorliegende Art Beziehungen zu Termiten hat. Sie ist aber wegen ihrer Grösse bemerkenswert und gehört zu einer Gruppe, deren ♀ durch schwarze Querstreifen mit je einer Reihe von kleinen hellen Flecken am 1.—5. Abdominaltergit ausgezeichnet sind. Diese Gruppe ist im Malayischen und Bismarck-Archipel reich vertreten. Zu ihr gehört auch *Ch. depressus* de Meijere (1912, Zool. Jb. Suppl. XV Bd. 1 S. 151, Taf. 4, Fig. 19, 20), dem die neue Art vielleicht am nächsten steht. Ich beschreibe sie nach den Gesichtspunkten, die ich s. Zt. beim Studium des grossen *Chonocephalus*-Materials von F. Dahl (5 Arten vom Bismarck-Archipel) als für die Systematik wichtig erkannt und 1928 im Naturh. Maandbl. 17 S. 87—91 ausgeführt habe.

♂ unbekannt. ♀. Wie gewöhnlich braun mit helleren Tastern und Beinen. Der Name *elongatus* weist hin auf die relativ lange Stirn, passt aber auch in dem Sinne, dass manche Individuen überhaupt durch Länge und Schlankheit des Körpers auffallen. Das in Abb. 1 dargestellte Tier ist ohne Terminalia 1,58 mm lang, für einen *Chonocephalus* eine stattliche Grösse,